

REVISTA ECONOMICĂ.

Apare odată pe săptămână.

„Revista Economică” se publică din însărcinarea și cu ajutorul institutelor de credit:

„Albina”, „Ardeleana”, „Auraria”, „Banca Poporală” Dej, „Beregsana”, „Berzovia”, „Bihoreana”, „Bistrițana”, „Bocșana”, „Brădetul”, „Cassa de păstrare” Miercurea, „Cassa de păstrare” Seliște, „Chiorana”, „Cordiana”, „Corvineana”, „Crișana”, „Detunata”, „Doina”, „Economia” Cohalm, „Economul”, „Făgețana”, „Fortuna”, „Furnica”, „Grănișterul”, „Hașegana”, „Hondoleana”, „Hunedoara”, „Industria”, „Iulia”, „Lipovana”, „Lugoșana”, „Lucașfăur”, „Mercur”, „Mielul”, „Munteana”, „Mureșana”, „Mureșanul”, „Nădlăcena”, „Nera”, „Olteana”, „Oraviceana”, „Patria”, „Plugarul”, „Poporul”, „Racoșana”, „Sătmăreana”, „Sebeșana”, „Seldăgeana”, „Sentinela”, „Silvania”, „Someșana”, „Steaua”, „Timișana”, „Ulpiana”, „Unirea”, „Victoria”, „Vlădeasa”, „Zărândeana” și „Zlăgheana”.

Prețul de prenumărare:
pe 1 an K 12—, pe 1/2 an K 6—.

DIRECTOR
Dr. CORNEL DIACONOVICH.

Taxa pentru inserțiuni:
de spațiul unui cm² câte 10 fileri.

Anul VIII.

Sibiu, 23 Septembrie 1906.

Nr. 38.

Memento.

Venim să înregistrăm un caz unic în felul său, până acum neobvenit la băncile noastre, merit a ne pune pe gânduri pe toți ceice privim cu grije la viitorul institutelor financiare române și suntem geloși de reputația lor.

Ziarele străine ne aduc adecă știrea, că membrii direcțiunii unei bănci române „Chișodana” din Bănat au stat zilele trecute cu toții pe banca acuzaților tribunalului din Timișoara, învinuiți cu manipularea rea și infidelă a averii străine încredințată lor de acționari. În cursul cercetărilor dovedindu-se mai multe incorectități de gravă natură, majoritatea membrilor numitei direcțiuni a fost pedepsită cu închisoare din partea tribunalului amintit. Acesta este un fapt, pe care ca organ al băncilor române avem datorința a-l comenta din toate punctele de vedere.

De astădată nu posedem — sperăm însă să obținem — date pozitive și amănunțite despre cele întâmplate la numitul institut și prin urmare deocamdată nu ne putem pronunța special asupra cazului ce ne stă înaintea. Suntem siliți dară să ne restrângem în articolul nostru de azi numai la câteva conziderațiuni de ordine generală.

La toată ocaziunea am susținut că băncile noastre se vor putea menține la înălțimea recerută numai prin forța morală și reputația inexceptionabilă ce-și vor ști asigura. În coloanele acestei reviste — nu mai mult decât în niște articoli precedenți — s'a arătat și dovedit că chiar și din punct de vedere al intereselor materiale ale băncilor noastre forța morală și reputația inexceptionabilă a lor sunt între împrejurările actuale singurele mijloace cari ne pot asigura sprijin și încredere pe piețele financiare străine. Și în

scopul obținerii acestor două calități în măsură cât mai mare s'a propus asocierea băncilor noastre într'o mare reuniune, și introducerea controlului extern obligator.

Se vede că întâmplarea aduce cu sine, că, tocmai azi, când suntem mai preocupați de aceasta chestiune, când stăm în fața unei conferențe a băncilor, care probabil va fi chemată să-și dea verdictul în această chestiune, să intervină regretabilul incident al „Chișodenei”, un memento pentru toți ceice cu sinceritate se interesează de viitorul băncilor noastre și sunt geloși pe reputația materială și morală a lor.

Ne aducem aminte că deja prima conferență a băncilor noastre a aflat de bine să indice căile prin cari băncile române să poată lua toate precauțiunile de lipsă pentru preîntâmpinarea oricăror calamități ce ar putea ajunge pe singuraticile noastre institute financiare în chestiuni de manipulațiune tehnică și administrativă. Ca mijloc a recomandat controlul extern, în scopul căruia conferențele ulterioare au numit și instituit o samă de bărbați pricepuți cari să îndeplinească funcțiunea de controlori, mai bine zis, revizori. Băncile noastre însă — durere — n'au făcut și nu prea fac uz de instituțiunea revizorilor experți. Nu știm, dacă cel puțin „Chișodana”, al cărei director în fața tribunalului a declarat că neorânduielele ce au nimicit institutul provin de acolo că nu se pricepe în chestiuni de contabilitate, a făcut sau nu uz de serviciile vreunui revizor expert? Credem însă, că nu, căci dacă se făcea, catastrofa se putea preîntâmpina și lucrurile nu ajungeau unde au ajuns: la rușine și la pagubă. Și dacă de fapt nu s'a făcut întrebuintare de instituțiunea revizorilor experți, aceasta e o greșală, care nu numai că nu se poate scuza, dar trebuie condamnată cu toată energia.

Controlul e indispensabil acolo, unde organele conducătoare nu au siguranță în priceperea lor în chestiuni de specialitate; el însă este de lipsă și acolo unde aceste organe sunt deplin inițiate în tainele aparatului tehnic și administrativ de bancă, pentru că oricât de mari ar fi cunoștințele și priceperea cuiva, aceste nici pe departe nu stau în raport cu responsabilitatea cea mare ce o ia asupra-și, mai cu samă celce conduce un institut financiar. Din aceste conziderațiuni precum și din altele pe cari le-am expus de atâteaori în coloanele acestei reviste, noi credem că introducerea controlului extern obligator la băncile noastre ca mijloc de consolidare și de reputațiune nu mai poate suferi amânare.

Să nu perdem din vedere că dacă se vor mai repeți cazuri — chiar și nu atât de grave ca cel dela „Chișodana“, să nu ne surprindă, de ne vom pomeni cu un amestec străin în chestiunile de control. Zilnic suntem martori la pretenziunile foilor politice străine de a se introduce un control de stat la bănci, care, dacă institutele financiare interesate — fie românești fie străine — nu se vor îngriji să-l realizeze pe cale autonomă poate să urmeze mai curând decât s'ar putea crede din partea statului. Cu privire la controlul de stat ne-am expus părerile noastre. Am arătat că din punct de vedere exclusiv al controlului, ca oameni corecți, nu putem ridică nici o excepțiune, vie acel control chiar și dela stat, dar dacă privim chestiunea din punct de vedere al autonomiei și independenței de acțiune, garantate prin lege societăților pe acțiuni, noi nu putem admite un control de stat. Nu, pentru că prin aceasta s'ar altera principiul autonomiei, principiul de viață al fiecărui institut financiar. Intre asemenea împrejurări, dacă controlul e inomis necesar, dacă contra lui nu se poate aduce nici un argument contrar și dacă e vorba să salvăm principiul autonomiei și independenței băncilor, nu ne rămâne altceva de făcut decât să ne îngrijim singuri de realizarea chestiunii autonome și independente. Ca mijloc pentru rezolvirea chestiunii controlului pe cale autonomă am propus asocierea băncilor noastre într'o reuniune în senzul legii comerciale, așa dupăcum au de ex. compatrioții nostri sași.

Printr'o astfel de reuniune — în felul cum am contemplat-o, noi nu intenționăm să rezolvim numai chestiunea controlului, ci să creăm totodată, prin puterile noastre unite, un factor moral de care să se trebuiască a se ține samă în lumea financiară. Am do-

vedit că noi suntem avizați la sprijinul capitalului străin și că pe acesta nu-l vom putea căpăta în condițiuni favorabile decât numai atunci când vom reprezenta o însemnată putere morală și ne vom bucura de o bună reputațiune. Indatăce întroducem controlul extern obligator, creăm niște garanții de încredere pentru cercurile financiare străine. Aceste vor ști, că băncile noastre în activitatea lor sunt controlate de organe speciale și oficiale și că prin urmare posibilitatea disordinii și mai puțin a malversatiunilor e eschisă, o împrejurare care ar contribui mult la ridicarea nimbului moral al institutelor de bani române. Firește că atunci ar fi eschisă posibilitatea să oșvină cazuri regretabile ca cel al „Chișodenei“. N'am avea nici rușini și nici oameni păgubiți.

Rugăm pe toți oamenii nostri de bine ca în legătură cu regretabilul incident dela „Chișodana“ să cugete serios asupra chestiunii controlului la băncile noastre și la ideia de a le reuni într'o mare asociațiune. Să se cumpănească bine eventualitatea unui control prin organele de stat, cari numai binevoitoare nu ne pot fi, totdeauna să se chibzuiască și mai bine asupra avantajelor unei organizațiuni autonome în scopul controlului și să aleagă dintre aceste pe acela care li-se va părea mai bun și mai folositor intereselor băncilor noastre. Alegerea nu va fi nicidecum greu de făcut. =

Replătirea depozitelor spre fructificare.

I. Conziderațiuni generale.

În nizuința de a oferi deponenților siguranță cât se poate mai mare, ca nu cumva banii lor să se ridice prin persoane nechemate, trebuie validat totodată și acel punct de vedere, că interesul băncii pretinde ca replătirea să se facă fără greutate și în mod expeditiv, lucru care zace și în interesul deponentului.

Libelul de depozit este un document, pe baza căruia, chiar când sună la nume, institutul de bani poate plăti suma la mâna prezentatorului. Din contră fără prezentarea libelului institutul nu este obligat a face replătiri. Va să zică libelele de depozit stau foarte aproape de hârtiile de valoare la portor. Că pe ce afacere de drept se bazează depunerea, pe contract de împrumut, de depunere ori alt contract, este cu totul indiferent. Deoarece libelul de depozit nu este hârtie la portor propriu zisă, el nici bona fide nu poate fi acuirat dela proprietarul ilegal, însă posesiunea lui poate duce la ridicarea ilegală a depozitului. Dar posesorul libelului de depozit nicicând nu se poate provoca la faptul că libelul l-a acuirat bona fide, dacă adevăratul proprietar ori urmașul său de drept intervine la timp. Prin urmare deși pretenziunea bazată pe libelul de depozit, ca document la portor, poate trece asupra altuia numai prin transcrierea documentului, banca totuș este îndreptătită, dar nu și

obligată totodată, de a plăti prezentatorului libelului de depozit suma cuprinsă în el, fără a mai cerceta identitatea celui ce ridică banii cu proprietarul adevărat sau altă calitate a lui, de erede, testător, cesionar. Această libertate de acțiune a băncii poate deveni periculoasă pentru deponent. Banca poate fi obligată la desdaunare numai în acel caz, dacă după principiile generale de drept, a procedat cu rea credință ori neglijență gravă la replătirea banilor. Dela funcționari în cele mai multe cazuri nu se poate pretinde desdaunare, fiindcă intențiunea rea li-se poate dovedi numai de tot rar. Iar neglijența, conziderând că deponentul însuș trebuie să îngrijească mai bine ca libelul său să nu ajungă la nechemată, poate fi luată în socotință față de funcționarii băncilor numai în cazuri de tot grave.

Cele mai multe institute de bani iau în statutele lor, din precauțiune, dispoziția, că ele sunt îndreptățite, dar nu obligate, a reptăți prezentatorului libelului pretenziunea în întregime ori în parte, fără nici o răspundabilitate față de deponent ori urmașul său legal, dacă acesta nu se opune replătirii încă înainte de efectuarea ei. Dacă cineva și-a perdut libelul de depozit ori i s'a furat etc. atunci este obligat a o anunța aceasta imediat după descoperire institutului de bani, care notează aceasta în registrele sale fără a mai cerceta îndreptățirea afirmativului posesor.

Libelul prezentat de cineva după notificare, institutul de bani este obligat a-l reține și a îndruma pe pretendenți pe calea legii. Așadară prin notificare la timp deponentul este apărat contra pericolului ca banii săi să se plătească unei persoane nechemate. Natura de hârtie de legitimare a libelului de depozit este suspendată până la ștergerea (revocarea) notificării.

Excepțiune fac libelele de depozit ale corporațiilor publice, casselor orfanale și în general ale autorităților, față de cari institutul de bani trebuie să fie cu grije mai mare, fiindcă aceste persoane juridice se pot mișca numai între cadrele impuse lor prin lege. Dacă o astfel de depunere s'ar ridică prin vre-o persoană nechemată, atunci neglijența băncii ar fi la tot cazul mai aspru judecată.

Anumite dispoziții, ce rezidă în natura afacerii îngreunează din capul locului replătirea depozitelor spre fructificare la mâna unor nechemată. D. ex. condițiunea ca replătirea să nu se facă, decât după trecerea unui anumit timp, la o epocă fixă sau observarea terminelor de anunț prevăzute în statute, expun persoana nechemată, ajunsă pe cale ilicită la libel, pericolului, ca proprietarul adevărat să observe în interval disparițiunea libelului de depozit și să o anunțe aceasta băncii. Dispoziția statutară, că institutul poate renunța la observarea termenului de anunț, poate fi foarte ușor dăunătoare pentru deponent, întrucât în astfel de cazuri nu se recere ca prezentatorul libelului să se legitimizeze.

Pentru a apăra pe deponenți de pericolul replătirii banilor lor la persoane nechemate s'au introdus pe la singuraticile institute de bani diferite dispoziții.

II. Legitimarea identității personale.

Modul cel mai obicinuit este vincularea libelului de depozit în senzul, că sumele depuse și dobânzile lor se pot plăti numai însuș deponentului sau urmașului de drept ori plenipotențiatului său legitimat, sau unei anumite persoane sau în fine la mandatul vreunei autorități. Notificarea, scrisă de regulă de cassar

și alt funcționar, are efectul că replătirea se face numai pe lângă legitimarea prezentatorului. Ca legitimare se admite de obicei, constatarea identității personale din partea unei persoane cunoscute institutului și care subscie documentul justificativ de cassă. Modalitatea aceasta este cea mai sigură pentru deponent, întrucât banca este totdeauna obligată a cerceta dacă celce ridică banii este identic cu deponentul sau cu persoana autorizată de acesta la ridicarea banilor. Legitimarea aceasta trebuie să se facă în mod neexceptionabil și convingător. Este suficientă constatarea identității celui ce ridică banii printr'un martor de identitate; dar băncile au aci mână liberă. Astfel d. ex. legitimațiile cu poză, actele dela autorități, confrontarea semnăturii și informațiunile asupra datelor personale etc. sunt tot mijloace acomodate pentru confirmarea identității.

Clauzula de vinculare o inscriu unele institute de bani la contul respectiv în registrul de depozite și în libel, altele numai în libel, în fine multe numai în registrul de depozit. Care modalitate este mai practică, este discutabil. Dacă vincularea se vede deja din libelul de depozit, atunci aceasta se observă imediat la replătire, chiar când clauzula din registru s'ar fi trecut eventual cu vederea. Dacă vincularea este făcută numai în registru, atunci o știe aceasta numai institutul de bani și prezentatorul neîndreptățit al libelului este obligat a se legitima pe neașteptate și nepregătit. Se întâmplă și aceea, că clauzula de vinculare trebuie să o scrie și subscie însuș deponentul în o carte deznată anume spre scopul acesta.

Deși constatarea identității personale este relativ cel mai bun mijloc pentru a feri pe deponenți de pagube, el totuș ar trebui aplicat numai de tot rar. La institute mari îndeosebi vincularea în modul acesta îngreunează foarte mult circulațiunea. Dacă urmașul legal nu este cunoscut la institut, ridicarea resp. plățirea banilor poate fi împreună pentru ambele părți cu neplăceri. Legitimarea prezentatorului libelului poate fi împreună cu osteneală și cheltuială. Cum va ajunge deponentul iute la banii săi, dacă morbul sau altceva îl împedecă a se prezenta în persoană la bancă? Este constrâns a da plenipotență formală unei a treia persoane, care la rândul ei trebuie să-și legitimizeze identitatea personală la bancă.

Mai putem adaoage, că vincularea prin constatarea identității este împreună cu mare pericol pentru institut, fiindcă în cazul unei înșelătorii el este răspunzabil pentru daună.

Din toate motivele acestea institutele de bani ar trebui să nizuiască, în interesul lor propriu și al creditorilor lor (deponenților), ca vinculări de felul acesta să se facă numai excepțional. (Va urma).

Cronică financiară.

Evenimentul zilei în lumea financiară este faptul, după care premierul Wekerle, locțiitorul portofoliului de finanțe, a abzis per ziua de 1 Nov. a. c. împrumutul de 100 de mil. coroane contractat de guvernul Fehérvary în primăvara trecută la băncile mari din Pesta pentru achitarea cupoanelor rentei ungare, împrumut din care s'a fost luat 59 mil. cor.

Faptul surprinzător că Wekerle în loc să apeleze la restul acestui credit, deja l-a abzis, dovedește pe deoparte că cassele statului sunt așa de pline încât

nu numai că vor fi în stare să acopere dobânzile datoriiilor de stat, scadente în toamna și iarna aceasta, ci — ce e mai mult — sunt în stare să replătească și împrumutul Fehérváry.

Imprejurarea aceasta va exersa și asupra pieței financiare interne cea mai bună influință. Se știe că din August încoace situația pe piață s'a agravat în așa măsură, încât erau temeri că banca Austro-Ungară va fi silită să-și urce etalonul la $4\frac{1}{2}\%$, după unii chiar la 5%. Cei mai orientați însă, înțelegeau că rezerva băncii nu e așa de gingașe, încât aceasta să fie silită a-și lua refugiu de apărare prin urcarea etalonului. Cu toate acestea escomptatorii mari din capitală au căutat să profite de temerea urcării de etalon și au susținut în mod forțat faimele urcării, numai și numai ca să poată escontă cu etalon mare. Manopera a succes. Până în momentul ultim adecă până la ultima ședință a conziliului băncii de emisiune au putut escontă cu un etalon peste 5%, chiar până la $5\frac{1}{2}\%$ pe simplul motiv fictiv că banca Austro-Ungară își urcă etalonul. A urmat însă și mult așteptata ședință a conziliului băncii de emisiune fără însă să se poată îndeplini ceea ce mulți credeau de inomis: urcarea etalonului. Curios însă, că nici după aceasta ședință situația pieței nu s'a ameliorat mult. Bani s'au ieftinit ceva, însă prea puțin. Cauza este, că temerile de urcare a etalonului încă tot s'au mai susținut. Ele se mențin cu insistență mai cu samă că Anglia, ca totdeauna, ca să-și apere fundația metalică de cererea americană și a urcat deja etalonul. După ea probabil va urmă Banca imperială germană și — după unii chiar și Banca Austro-Ungară.

La noi însă în zilele din urmă știrea abzicerii împrumutului de 59 mil. cor. a predispus spiritele către o altă apreciere, către o apreciere mai favorabilă a situației financiare. E și firească. E știut doară, că în anul acesta portofoliul băncii de emisiune de aceea a crescut în măsură neasemănat de mare față de anii trecuți, pentru că băncile mari, cari au dat împrumut guvernului Fehérváry, au apelat pentru sumele de lipsă tot la banca Austro-Ungară. Mai târziu, când se așteptă scumpirea banilor, au înaintat cereri foarte mari la aceiaș bancă pentru ca să-și asigure rezerve corespunzătoare pentru orice eventualități. Cu deosebire aceste două împrejurări deosebite, excepționale, au agravat situația pieței.

Acum însă, îndată ce se va plăti împrumutul abzis de Wekerle, firește că vor încetă ambele cauze pomenite mai sus și astfel situația pieței se va amelioră. Băncile cele mari vor ajunge în posesiune de numărare, pe care vor căută să-l plaseze, oferta deci se va urcă. Banca Austro-Ungară nu-și va exhauria fundația liberă de dare și astfel se va pune stavilă unei dintre cele mai însemnate cauze ale urcării etalonului. Creditul ei deci nu se va restrânge dupăcum desigur ar fi urmat într'o situație dificilă financiară. Pe de altă parte cererea, îndată ce se știe și se simte ameliorarea pieței nu va mai fi așa forțată, așa că din toate acestea se poate așteptă un timp mai favorabil pentru cererea de bani.

Să nu se uite în fine nici împrejurarea ce va urmă mai târziu, adecă la scadențele cupoanelor efectelor de stat, când sumele încassate de proprietarii acestor efecte vor căută să fie plasate și desigur că se vor arătă ca oferenti pe piață. Dealtcum, cumcă starea financiară a pieții se va amelioră a prevestit-o și bursa, unde îndată după știrea abzicerii împrumutului Fehérváry, cursurile efectelor publice de stat s'au urcat.

Astfel, dacă împrejurări deosebite nu vor interveni, se va pune capăt scumpetei de numărare, ce desigur au pricinuit multă grije și băncilor noastre.

I. I. L.

Producțiunea cerealelor.

În România.

Pentru sămănăturile din România timpul a fost destul de favorabil în tot decursul anului. În o mare parte a țării rezultatele recoltei sunt bune, parțial foarte bune, nu numai cualitativ ci în parte și cualitativ.

Producțiunea se evaluează la 7—8 măji metriche de hectar, iar producțiunea totală de grâu a României este evaluată de cercurile comerciale la 42—44 mil. măji metriche; cercurile oficiale o evaluează însă mai jos. Rezultatele recoltei grâului sunt aproape aceleași ca ale anului trecut; săcara, orzul și ovășul au dat recoltă mai bună decât în anul trecut. Cucuruzul s'a dezvoltat excelent; se și așteaptă recoltă dublă față de anul trecut.

Teritoriul cultivat a fost circa:

	1906	1905
	hectare	
Grâu	2.000,000	1.958,250
Săcară	200,000	161,199
Orz	550,000	528,758
Ovăș	450,000	372,730
Cucuruz	2.050,000	1.975,761
Cartofi	50,000	44,929
Meiu	50,000	39,594

Rezultatele ce se prevăd vor fi circa:

	1906	1905
	Milioane măji metriche	
Grâu	29·50	29·06
Săcară	2·20	1·85
Orz	6·85	6·00
Ovăș	4·20	3·20
Cucuruz	35·50	15·30

România a exportat:

	1905	1904
	Măji metriche	
Grâu	17.163,840	7.105,200
Săcară	1.695,320	452,770
Făină de grâu	430,750	120,820
Orz	3.405,170	2.117,280
Ovăș	1.318,340	940,640
Cucuruz	366,040	4.582,960
Meiu	1.048,050	?

A importat puțin:

	1905	1904
	Măji metriche	
Grâu	54,210	112,700
Făină de grâu	14,480	13,260
Săcară	10,060	18,410
Făină de săcară	2,410	—
Orz	16,450	26,560
Ovăș	5,920	8,270
Cucuruz	1.069,680	136,760

România are anual trebuință pentru consum de:

	Milioane măji metriche
Grâu	9·50
Săcară	0·50
Orz	2·50
Ovăș	1·90
Cucuruz	12·00

Din recolta anului crt. se va putea exporta respective păstră ca proviziuni până la recolta următoare:

	Milioane măji metrice
Grâu	20.00
Săcară	1.70
Orz	4.35
Ovăș	2.30
Cucuruz	21.50

S.

JURISDICȚIUNE.

Cambia ca acoperire. Cambia dată ca acoperire pentru capital servește totodată ca acoperire și pentru interesele stipulate în contract.

(Curia reg. Nr. 938/1905).

Atacarea alegerii comitetului de supraveghiere Dacă membrul comitetului de supraveghiere ales de adunarea generală a refuzat mandatul oferit, atunci alegerea lui nu poate fi atacată prin proces pe baza §-ului 174 al L. C.

(Curia reg. sub Nr. 747/1905).

Programa adunării generale. Tabla reg. din Győr într'un caz concret a enunțat sub Nr. 1014/905, că §. 177 al L. C. dispune cu privire la convocarea adunării generale numai atât, ca obiectele de pertractare să se indice în convocare; dar arătarea amănunțită a cauzelor și scopului prezentării obiectelor la adunarea generală ori publicarea propunerilor direcțiunii și a datelor, ce servesc de bază a hotărârilor, nu formează o cerință legală a convocării adunării generale. În convocarea adunării generale, ce este drept, n'a fost separat indicat, cari §§-i se prezintă adunării generale spre modificare, dar aceasta de o parte a fost de prisos, pentru că modificările au fost o urmare necesară a hotărârilor luate sub punct 3 al ordinii de zi, iar de altă parte legea nici nu pretinde, ca în cazul unei modificări parțiale a statutelor §§-ii de modificat să se arete amănunțit în convocare. Astfel excepțiunile formale ridicate față de convocarea adunării generale sunt lipsite de bază legală.

Curia reg. sub Nr. 991/1905 a confirmat hotărârea tablei.

SOCIETĂȚI FINANCIARE ȘI COMERCIALE.

„Aurora”, institut de credit și economii în Baia-mare. La 11 curent și-a ținut sub prezidiul d-nului George Pop de Băsești, adunarea constituantă institutului de credit și economii „Aurora” din Baia-mare înființată cu capital societate de 100,000 coroane. S'au ales membrii în direcțiune: domnii George Pop de Băsești, Alexandru Pop de Capolnoc-Mănăstur, jude de tablă în retragere din Baia-mare, Iosif Pop de Turți, jude la tabla reg. în retragere din Ilba, Dr. Vasile Lucaciu, paroh în Șișești, Constantin Lucaciu, paroh în Iojib, Dr. Teofil Dragoș, Dr. Victor Pop, advocați în Baia-mare, Gavril Barbul, mare proprietar din Mocira, Nicolae Lupan, paroh în Chiuzbaia și Atanasie Demian, proprietar din Negreie.

În comitetul de supraveghiere s'au ales domnii: Ioan Gheție, director gimn. din Năsăud, Romul Marchiș, paroh din Tâmaia, Augustin Dragoș, proprietar din Hideaga, Dimitrie Cionte, paroh în Dumbrăvița și

Ananie Cherecheș, proprietar și contabil din Chiuzbaia. Noul institut își va începe activitatea la 1 Ianuarie 1907. Dorim succes bun și prosperitate noului institut!

„Cordiana”, institut de credit și economii, soc. pe acții Filiala în Agnita, a căreia înființare am anunțat-o și noi la timpul său, și-a început activitatea la 14 crt. Îi dorim prosperitate!

ÎNVĂȚĂMANT.

Ridicarea stupăritului în Săcuime. Pentru promovarea stupăritului în Săcuime ministrul de agricultură Darányi a înființat 3 stupării model: în Murăș-Oșorheiu, Gyergyó-Ditró și Crișturul-săcuiesc. La stupăria din Murăș-Oșorheiu, creată în proporții mai mari, se vor ține și cursuri de stupărit după modelul celor din Gödölő pentru preoți, învățători și micii agricultori săcui, unde se va exercita nu numai stupăritul rațional ci și pregătirea coșnițelor. În stupăriile model din Ditró și Criștur deasemenea se vor ține cursuri de stupărit. Afară de aceste 3 stupării mai sunt proiectate 2 stupării model: în Sepsiszentgyörgy și Kézdivásárhely. Poporului se distribuie rechizite de stupărit.

De dorit ar fi să se facă astfel de inovațiuni folositoare și în regiunile locuite de români. Până atunci însă stupării practice români să stăruie cu tot înadinsul pentru promovarea stupăritului la poporul nostru.

S.

AGRICULTURĂ.

Situațiunea agricolă.

În **Ungaria.** Conform raportului publicat de ministerul de agricultură ung. dela 15 Septembrie situația sămănăturilor și a impregiurărilor agricole din țară se prezintă în general astfel:

În prima jumătate a lunii Septembrie timpul a fost în genere uscat și cald, în zilele ultime însă neguros, ploios și foarte răcoros. Timpul frumos din prima decadă a acestei luni a favorizat foarte mult lucrările de treerat; ploile din decada a doua au împiedecat însă aceste lucrări și spicoaselor așezate în liber le-a cauzat stricăciuni. Seceta ce a domnit mai înainte a fost nefavorabilă cucuruzului, cartofilor, năpilor și plantelor de nutreț. Ploaia ce a urmat a avut influință binefăcătoare îndeosebi asupra sămănăturilor de rapiță, în parte asupra săcării și orzului de toamnă, iar nefavorabilă încâtva lucrărilor în vii și pentru căratul plantelor de nutreț.

Datele câștigate acum la sfârșitul treeratului diferă de cele de mai înainte. Ele sunt următoarele:

	Terit. cultiv. în jug. cat.	Recolta per jug. cat. în măji metr.	Recolta totală în măji metr.	Recolta din 1905 în măji metr.
Grâu	6.232,906	8.45	52.670,000	42.867,832
Săcară și indoituri	1.975,310	7.21	14.234,700	13.739,126
Orz	1.844,542	8.05	14.841,900	13.597,440
Ovăș	1.814,555	7.09	12.864,600	11.322,978
Cucuruz	4.033,192	10.13	40.866,920	23.887,866
Cartofi	984,059	54.74	53.868,400	45.782,364

Legumile de grădină. Recoltarea lor se face în general cu rezultat satisfăcător.

Fusolea a dat recoltă mijlocie, în unele locuri slabă. Celelalte păstăioase au dat recoltă satisfăcătoare, în unele locuri bună mijlocie.

Curechiul. Prospectele recoltei sunt bune, în unele regiuni foarte bune.

Meiul timpuriu a dat parte rezultat bun, parte rezultat mijlociu. Soturile târzii vor da recoltă slabă. *Hrișca* s'a recoltat în multe locuri cu rezultat bun.

Hemeiul. Soturile târzii s'au recoltat cu rezultat satisfăcător.

Tutunul a dat recoltă parte satisfăcătoare parte foarte bună.

Recolta *cânepei și inului* a fost cu puține excepțiuni bună și de mijloc bună.

Recolta *napilor de nutreț și de zăhar* este bună și de mijloc bună.

Plantele de nutreț au fost impiedecate în dezvoltare prin secetă. *Mohorul* a dat recoltă bună.

Livezile dau o recoltă mijlocie și în parte slabă. Calitatea însă este neexcepționabilă.

Pășunile au suferit din cauza secetei; ploile din urmă le-a fost însă foarte favorabile.

Poamele. Prunele au dat în unele locuri recoltă mijlocie. Merele și nucile promet recoltă slabă.

Viile. Prospectele recoltei s'au redus în urma răspândirii peronosporei.

Pentru valorizarea vinului. În urma reconstruirii continue a viilor producțiunea s'a ridicat iarăși aproape la cuantitatea ce se obține înaintea de nimicirea lor prin phylloxeră. Chestiunea valorizării vinului însă este în general nefavorabilă și aceasta din cauza că producției nu o fac sistematic și prin o organizație rațională.

Ministrul ung de agricultură consideră chestiunea valorizării vinului de o chestiune foarte importantă și în urmărire tocmai pune la cale o anchetă care să dea deslegare acestei probleme importante, îndeosebi pentru micii agricultori.

CRONICA.

Mare adunare de constituire. Domnii Ion I. Crăciunel, Vasile C. Osvadă și Dimitrie Birăuțiu publică cu data Budapesta la 10 Septembrie 1906 convocarea unei mari adunări de constituire a *Tovărășiei agricultorilor și meseriașilor*, ce se va țineă Duminecă în 30 Septembrie st. n. în orașul Timișoara cu următorul program:

1. Cuvânt de deschidere, rostit de Ion Crăciunel, președintele meseriașilor români din Budapesta.

2. Constituirea ad-hoc: alegerea unui președinte, 2 notari și 2 verificatori.

3. Trebuința organizării economice. Raportor: Dimitrie Birăuțiu, redactorul „Poporului Român”.

4. Plugarii și Tovărășiile. Raportor: Uroș Păteanu, econom în Nădlac.

5. Meseriașii și Tovărășiile. Raportor: Petru Ponta, măestru în Budapesta.

6. a) Statutele „Tovărășiei agricultorilor și a meseriașilor”. Raportor: Vasile C. Osvadă, directorul băncii „Agricola”.

b) Debatere și hotărâre asupra statutelor.

7. Constituirea tovărășiei.

8. Eventuale propuneri și întrebări.

Cassa de păstrare poștală ungară în anul 1905. Aceasta instituțiune s'a dezvoltat în 1905, conform raportului ei, destul de favorabil. În circulația depozitelor spre fructificare totalul circulației s'a cifrat cu K 102.651,303, anume s'au depus K 55.063,532 și s'au scos K 47.587,771. Starea depozitelor incl. interesele capitalizate a crescut în 1904 cu K 8.593,615, iar în 1905 cu K 7.475,760 și a fost la finele anului 1905 de K 68.844,541. Numărul depozenților a crescut în 1904 cu 40,984 și în 1905 cu 38,155, și a fost la finele anului 1905 de 563.973. Cassa de păstrare poștală a implinit de altcum în 1905 tocmai 20 de ani de existență. Circulația de cec și clearing a atins în 1905 totalul de K 4,665.561,709, față de K 4,230.180,176. Creșterea curată a stării depozitelor este K 11.318,430. Sistemul de clearing începe a se încetățeni tot mai mult și la noi, căci pe când în anii premergători proporția dintre clearing și totalul circulației eră de 25—30%, pe atunci în 1905 proporția este deja de 35-57%. Numărul proprietarilor de conturi-cec a fost la finele anului 1905 de 13,581; creșterea anului 1905 este 1,319. Dintre cei 13,581 posesori de conturi-cec au participat la circulația de clearing 10,092, adică 74-31%. În anul 1905 au intrat în circulația de clearing și autoritățile administrative croato-slavone cu diferitele lor fonduri. Afacerile de efecte publice ale Cassei de păstrare poștale asemenea au dat un rezultat favorabil, cumpărându-se pe seamă clienților acestei instituțiuni hârtii de valoare în valoare nominală de K 3.519,444 (în 1904 K 3.171,190), din care sumă au rămas în depozit K 1.247,350, iar K 2.272,094 s'au trimes în natură. Valoarea nominală a efectelor străine în păstrare la Cassa de păstrare poștală la finele anului 1905 a fost de K 13.364,092. Profitul net al anului 1905 a fost de K 1.298,015, (în 1904 de K 1.160,296) care sumă, după ce fondul de rezervă a atins deja mărimea fixată prin lege, revine statului.

În scopul modificării legii silvanale s'a pornit între agricultorii din Săcuime o mișcare viuă. Dela 1889 până în 1905 numai pe teritoriul comitatului Odorheiu s'au încasat sub titlul de pedepse pentru pagube silvanale circa 1 milion și 1/2 coroane și au fost pedepsiți cu închisoare la 85,000 oameni, adică 80% din poporul săcuiesc. E vorba să se adune cât mai multe subserieri și prin o petiție la dietă să se stăruie pentru modificarea legii silvanale actuale astfel ca poporul să nu fie împiedecat în cultura animalelor.

Aceleași împrejurări economice, ca și în Săcuime, apasă și asupra poporului nostru din regiunea munților, unde mijloacele de traiu, mai ales dela aducerea legii silvanale, se restrâng tot mai mult și sărăcia și emigrările cresc în mod înspăimântător. S.

SUMAR.

Memento. — Replătirea depozitelor spre fructificare. — **Cronică financiară.** — Producțiunea cerealelor. — *Jurisdicțiune:* Cambia ca acoperire, Atacarea alegerii comitetului de supraveghiere, Programa adunării generale. — *Societăți financiare și comerciale:* „Aurora”, „Cordiana”. — *Învățământ:* Ridicarea stupăritului în Săcuime. — *Agricultură:* Situațiunea agricolă, Pentru valorizarea vinului. — *Cronică:* Mare adunare de constituire, Cassa de păstrare poștală ungară în anul 1905, În scopul modificării legii silvanale.

Bursa de efecte din Viena și Budapesta.

Cursul din 19 Septemvrie 1906.

%	V A L O R I	Viena vinde	Bpesta vinde
	Datoria publică comună.		
4	Renta unit. în hârtie, Mai, Nov.,	99-05	99-25
4-2	" " arg. Febr. Aug.	99-	100-25
5	Losuri din 1860 à fl. 500— " 20% dare	159-20	160—
5	" " 1860 à fl. 100— " 20% "	220—	224—
—	" " 1864 à fl. 100— "	277—	279—
	Datoria publică austriacă.		
4	Renta austr. aur., scut. de dare	116-90	117-75
4	" " Cor.	99-30	99-85
3 1/2	" " de invest.	89-10	—
	Datoria publică ungară.		
4	Renta ung. aur, scut. de dare	112-75	113—
4	" " Cor.	94-95	95-25
3 1/2	" " " " " " " " " " " "	84-45	84-70
—	Impr. ung. cu premii à 100 fl. " " "	209-50	210—
4	" p. regul. Tisei sc. de dare	155-50	157—
4 1/2	Oblig. de regalii croat-slav. " " "	102—	103—
3	Impr. p. regul. Porților de fier " " "	77-80	78—
4	Oblig. rurale croato-slavone " " "	97-20	99—
4	" " ungare " " "	95-40	95-75
	Alte datorii publice.		
5	Los. p. regulararea Dunării, à 100 fl.	267—	—
4	Obl. Soc. Temeș-Bega	96-35	98—
5	Imp. cu prem. al orașului Viena	103-15	—
4 1/2	" " " " " " " " " " " " " " " "	94-85	95—
2	" " " " " sêrbesti à 100 fr.	104-50	—
—	Oblig. cu premii a C. fer. turc. à 400 fr.	161-50	—
—	Impr. bulgar 1889	118-95	119-50
	Scrișuri fonciare și a. a.		
4	Instit. de Cred. fonc. austr.	99-45	—
3	" " " " " cu premii, 1880	289—	—
4	Banca austro-ungară 50 ani	100-80	100-35
4	" " " " " 50 ani	—	100-85
4 1/2	Banca comerc. ung. Pesta	100-45	101—
4	" " " " " " " " " " " " " " " "	98-85	98-25
4 1/2	Obl. com. ale Băncii com. ung., Pesta, repl. 110% în fl.	105-90	105-75
4	Obl. com. ale Băncii com. ung., Pesta, 50 1/2 ani	99-25	101—
4	" " " " " I Casse de păstr. patriot., Pesta	98—	98-25
4	Inst. de credit fonciar ungar	99-25	97-50
3 1/2	" " " " " " " " " " " " " " " "	96-95	97-50
4 1/2	Banca hipotecară ungară	100-30	101—
4	" " " " " " " " " " " " " " " "	100-60	98—
4	" " " " " cu premii	266—	135—
4 0/10	Cassa de păstrare regn. Pesta 50 ani	—	98—
5	" " " " " " " " " " " " " " " "	—	101-50
4 1/2	" " " " " " " " " " " " " " " "	—	101-50
4 1/2	Cassa de păstrare Sibiiu, em. IV.	—	101-25
5	" " " " " Brașov	—	103-50
4 1/2	" " " " " " " " " " " " " " " "	—	102—
4 1/2	Inst. de credit fonciar Sibiiu, em. VI.	—	101—
4	" " " " " " " " " " " " " " " "	—	98-50
	Lozuri.		
	Basilica, à fl. 5—	24—	24—
	Credit, à fl. 100—	464—	464—
	Clary, à fl. 40— v. c.	146—	—
	Buda, à fl. 40—	179—	182—
	Pálffy, à fl. 40—	180—	180—
	Crucea roșie austriacă, a fl. 10—	50-75	51—
	" " " ungară, à fl. 5—	31-20	31-50
	Rudolf, à fl. 10—	61—	—
	Salm, à fl. 40— v. c.	204—	—
	Salzburg, à fl. 20—	76—	—
	Impr. cu prem. al oraș. Viena, 1874	514-50	515—
	Sanatorium Regina Elisabeta K 5—	—	10—
	" " " " " " " " " " " " " " " "	—	12—
	Valute.		
	Galbini austr. sau ung.	11-39	11-43
	" " c. reg.	11-35	11-33
	Napoleon'd'or (20 frei sau 8 fl. aur)	19-12	19-12
	20 Marce germ. aur	23-56	23-54
	Ruble rusești de hârtie per bucată	—	2-52 1/2
	Bilete germ. 100 M.	117-62	117-80
	" " franc. 100 Fr.	—	95-60
	" " ital. 100 Lire	95-50	95-60
	Ruble, bilete, 100	253-50	—
	Lei românești, 100	—	95-30

Prețul per bucată

„SĂTMĂREANA“,

institut de credit și economii, soc. pe acții în Seini.

CONCURS.

Direcțiunea institutului de credit și economii „Sătmăreana“, publică concurs pentru ocuparea unui post de practicant, dotat cu K 800 salar anual.

Practicantul ales va fi denumit de oficial numai după prestarea spre îndeplinire a serviciului de probă de un an.

Reflectanții au să-și înainteze cererile instruate cu documentele referitoare la studiile absolvate, până în 30 Septemvrie a. c. direcțiunii institutului în Seini (Szinérváralja).

Seini, 12 Septemvrie st. n. 1906.

Nr. 59 (2—2)

Direcțiunea.

An apărut**„BIBLIOTECA BĂNCILOR ROMĂNE“**

Nr. 1.

Studii de contabilitate

(principiile fundamentale ale contabilității în partidă dublă)

de

Ioan I. Lăpădatu,
prof. de științe comerc.

Nr. 2.

Băncile Române

din

Transilvania și Ungaria

de

Constantin Popp,
funcționar la Centrala „Albinei“, Sibiiu.

Nr. 3 și 4.

Efectele publice

de

Ioan I. Lăpădatu,
prof. de științe comerc.

Nr. 5—8.

Studii practice de bancă

de

Ioan I. Lăpădatu,
secretarul institutului de credit și econ. „Ardeleana“.

Se pot procura dela domniș. autori în Sibiiu și Orăștie cele două dintâiu à 50 fl., a treia cu K 1— și a patra cu K 2.—

„SILVANIA”, institut de credit și economii în Șimleul-Silvaniei.**CONVOCARE.**

Acționarii institutului de credit și economii „Silvania”, societate pe acțiuni, pe baza §-lui 22 în conformitate cu dispozițiile §-lui 20 din statute sunt invitați la o

adunare generală ordinară

care se va ține în Șimleul-Silvaniei, în localitatea institutului în 18 Octomvrie la 10 oare a. m. 1906, cu următorul

PROGRAM:

1. Propunerea direcțiunii referitoare la înmulțirea capitalului social dela 300,000 coroane la 600,000 coroane.
2. În legătură cu aceasta propunere modificarea §-lor 6, 10, 17, 101 și 102 din statute.
3. Exmiterea alor trei membrii pentru verificarea procesului verbal al adunării.

Se atrage atențiunea domnilor acționari la dispozițiunea §-lui 22 din statute în sensul căruia: „la adunarea generală au vot numai acei acționari, cari cu cel puțin jumătate de an mai înainte sunt trecuți în registrul acționarilor și ca atari cel puțin cu o zi înainte de adunarea generală, la direcțiunea institutului, sau la locuri desemnate prin direcțiune, au depus acțiunile lor eventual și documentele de plenipotență. Acțiunile depuse în locurile desemnate prin direcțiune se vor lua în conziderare numai încât reversalul despre depunerea acelora cu una zi înainte de adunarea generală s'au depus la direcțiunea institutului”.

Pentru depunerea, respective primirea acțiunilor și documentelor de plenipotență s'au desemnat, respective au fost rugate institutele: „Albina” în Sibiiu, „Sătmăreana” în Seini, „Sălăgiana” în Jibou, „Bihoareana” și Capitlul gr.-cat. în Oradea-mare, „Chiorana” în Șomeuta, „Codreana” în Băsești și domnul Vasiliu Păteaș în Hotoan.

Acțiunile, documentele de plenipotență și reversalele despre depunerea acțiunilor la locurile mai sus desemnate, sunt a se prezentă la institut până la 17 Octomvrie st. n. la 4 oare după amiază.

Șimleul-Silvaniei, în 2 Septemvrie 1906.

Nr. 91 (1—1)

Direcțiunea.

„CERES”, societate comercială în lichidațiune în Satul-nou.

ACTIVA.		Bilanțul per 30 Iunie 1906.		PASIVA.	
	K f			K f	
Casa	1,224-04	Capital de acții		8,000—	
Debitori	441—	Fond de rezervă		100—	
Interese de întârziere dela acționari	69—	Creditori		1,819-39	
Perdere în anul I de gestiune	1,802-97	Dividende neridicate		66—	
Perdere în anul II de gestiune	3,639-33	La dispoziția lichidatorilor		226-18	
Perdere	3,034-99				
	<u>10,211-57</u>				<u>10,211-57</u>
SPESE.		Contul Profit și Pierdere.		VENITE.	
	K f			K f	
Spese	1,619-41	Utenziii		165-50	
Interese	273-21	Perdere		3,034-94	
Amortizări	1,307-82				
	<u>3,200-44</u>				<u>3,200-44</u>

Satul-nou, în 30 Iunie 1906.

P. Stoica, lichidator-președinte.

St. Negru, lichidator.

Am revizuit aceste socoteli și le-am aflat corecte.

Satul-nou în 15 Septemvrie 1906.

Comitetul de supraveghiere:

Nr. 90 (1—1)

Damian Popescu.

Trifon Miclea.

Pompiliu Burz.